

Csűrös Miklós Zeneiség és festőiség a magyar szecesszió irodalmában helyett Adalékok a magyar irodalmi szecesszió kérdéséhez címre módosította előadását, s körüljárta a magyar kutatók véleményét az irodalmi szecesszióról – a sejtetés, a suttogás, a halkság, a titok, az ornamentális díszítés, a dekorativitás, intimitás kérdéseire keresve kitűnő illusztrációs anyagot, érdekes elemeket emelve ki a kor elbeszélő irodalmából (pl. az arany szín szerepét, a biblikus jelzők túltengését, a halál iránti érdeklődést).

Alexa Károly A mese a századfordulón címmel a századforduló epikájának ornamentikáját mutatta be a mese műfajában, egyes írók meséin kívül antológiák darabjait elemezve, a műfaj fontosságát bizonyítva. Igen kevés szó esett eddig az irodalomtörténetben erről, pedig igen termékeny megközelítési lehetőség lehet a századforduló irodalmában való eligazodásra, a pszichológiai kapcsolatokra, a személyiség korlátainak áttörési kísérleteire, jelképes irodalmi alakok teremtésének magyarázatára (pl. Szindbádéra stb.).

Az utolsó előadást *Eisemann György* tartotta Prófécia és szépségeszmény a szecesszióban címmel, számos új szemponttal gazdagítva a szecesszió kutatást, filozófiai megközelítéssel elemezve egy-egy jellegzetes szépirodalmi (Babits, Wilde), zenei műalkotást (Strauss, Mahler). Egy-egy motívum kiemelésével bizonyítja a profétikus ornamentika kiemelt szerepét a szecesszióban, s igen gazdag illusztrációs anyagot kínálva további vizsgálatra.

A szecesszióról tartott előadások is bizonyították, hogy erről a kérdésről még igen sok mondanivalója van az irodalomtörténetnek, művészettörténetnek egyaránt, s az elkövetkező évtizedek kutatásaihoz jó kiindulási alapul szolgálhatott ez a néhány megközelítés is. Remélhetőleg könyv formában is hozzáférhetővé válnak ezek a tanulmányok, s így a magyar szecessziókutatás egy fontos állomásáról, jelenlegi állapotáról tudósíthatnak majd a résztvevőknél nagyobb számú érdeklődőt is.

R. Takács Olga

„Török világ Magyarországon”.

Tudományos ülészak a hódoltság művelődéstörténetéről.

Szigetvár, 1986. május 21–25.

A Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének Reneszanszkutató Csoportja a budapesti, a debreceni, a pécsi és a szegedi egyetemek régi magyar irodalomtörténeti tanszékeivel együtt hagyományosan minden második évben ülészakot szervez a reneszánsz kutatásával foglalkozó szakemberek számára. Az 1986-ban megrendezett ülészakot Buda visszafoglalásának 300. évfordulója alkalmából a török hódoltság alatti művelődéstörténet témakörének szentelték, s az ülészak munkájába bekapcsolódott a budapesti egyetem török filológiai és középkori magyar történeti tanszéke is. A konferencia üléseit Szigetváron, Szulejmán pasa egykori dzsámijában tartották.

A török hódoltság politika-, had- és gazdaságtörténete a magyar történettudomány által hagyományosan vizsgált terület – a konferencia nyitó előadásában *Hóvári János* foglalta össze a magyar történetírás hódoltság-kutatásának történetét és eredmé-

nyeit —, a török uralom alatti művelődés történetét azonban mindeddig kevésé, illetve csak egyes részleteiben vizsgálták. A hódoltság művelődéstörténete többféle különböző jellegű és etnikumú kultúrák egymás mellett élésének, összefonódásának a története, teljes képet alkotni róla csak a különböző szakterületeken dolgozó kutatók együttes munkája eredményeképpen lehet. Ezt a sokszínűséget tükrözte, illetve az interdiszciplináris kapcsolatok létrejöttét segítette, hogy a konferencián turkológustól hebraistáig, nyelvtörténésztől művészettörténészig különböző szakterületek képviselői vettek részt.

Az előadások egy része a törökök Magyarországra magukkal hozott kultúrájáról és annak a magyar művelődésre gyakorolt hatásáról szólt (*Ágoston Gábor*: Muszlim nevelés és oktatás a hódolt Magyarországon; *Gerelyes Ibolya*: Budai török hagyatéki leltárak kultúrtörténeti tanulságai; *Kakuk Zsuzsa*: Török kultúrhatás jövevényszavaink tükrében; *Kovács Zsuzsa*: Török költészet Magyarországon). A magyar kultúra hódoltság alatti továbbélésének mikéntjét világították meg az ötvösművészetről és a felekezeti küzdelmekről szóló előadások (*Bobrowszky Ida*: Magyar ötvösművészet a hódoltságban; *Pirnat Antal*: Egy könyvnyomtató műhely a hódoltság területén). A hódoltságbeli városok történetéhez kapcsolódott egy demográfiai elemzés (*Dávid Géza*: Városi népesség a hódoltság korában) és egy városkép-ábrázolásokat feldolgozó munka (*Rózsa György*: Hódoltsághoz kapcsolódó várostörténetünk forrásai). A hódoltságban élő egyéb etnikumok művelődéstörténetét a szerbek építészetéről és a budai zsidók egy verses krónikájáról szóló előadás (*Vujicsics D. Sztoján*: Magyarországi szerb művészet a hódoltság korában; *Haraszi György*: Budai zsidók a hódoltság utolsó szakaszában) képviselte. Több olyan előadás hangzott el, mely az egymás ellen harcoló törökök és magyarok kapcsolatát (*Kovács József*: Magyar rabok török börtönben), egymásról alkotott képét, ismereteit, politikai elképzeléseit mutatta be (*Barta Gábor*: A „törökös” ideológia kezdetei; *Fodor Pál*: Bécs és a magyar nemesség a török hódító ideológiában. [Egy 17. századi török krónika tükrében.]; *Kovács László*: Keresztény hitvita és iszlám tolerancia a hódoltság korában; *Markus Köhbach* [Wien]: Die Helden von Görösgál; *Orlovsky Géza*: Zrínyi Miklós török tárgyú olvasmányai).

A konferencia szakmai programját Szigetvár török emlékeinek és Dél-Baranya néhány műemlékének a megtekintése, valamint az Ars Renata együttes hangversenye egészítette ki, az utolsó estén pedig „Zrínyi-lakoma” zárta.

K. Zs.

„Venezia, Italia e Ungheria tra decadentismo e avanguardia”.

VI. olasz–magyar kapcsolattörténeti konferencia. Budapest, 1986. június 10–13.

A velencei Fondazione Giorgio Cini és a Magyar Tudományos Akadémia 1968-ban tudományos együttműködési megállapodást kötött, melynek értelmében háromévenként felváltva hol Velencében, hol Budapesten konferenciát rendeznek az olasz illetve velencei és magyar történelmi és kulturális kapcsolatokról.

1986. június 10–13. között budapesten az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen került sor a VI. olasz–magyar konferencia megrendezésére, melynek témája a század-